МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

Збірник наукових праць

Випуск 94

Видавничий дім
«Гельветика»
2022

Збірник розраховано на наукових працівників, викладачів, студентів юридичних вищих навчальних закладів і практичних працівників органів державної влади й місцевого самоврядування.

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. ***Г. І. Чанишева*** *(головний редактор), д-р юрид. наук* ***М. Р. Аракелян*** *(заступник головного редактора), канд. юрид. наук* ***О. В. Дикий*** *(відповідальний секретар), д-р юрид. наук, проф.* ***С. С. Андрейченко,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***Л. Р. Біла-Тіунова,*** *канд. юрид. наук* ***В. А. Динту,*** *д-р юрид. наук* ***В. В. Дудченко,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***Т. А. Латковська,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***В. О. Туляков,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***Г. О. Ульянова,*** *д-р юрид. наук, проф.* ***В. І. Фелик,*** *професор права* ***George A. Bermann*** *(США), д-р юрид. наук, проф.* ***Bernd Wieser*** *(Австрія).*

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Internet
Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія»,
протокол № 9 від 16 червня 2022 року.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ 19035-7825 ПР від 14.11.2011 р.

На підставі Наказу Міністерста освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) збірник включено до Переліку наукових фахових видань України категорії «Б» у галузі юридичних наук (081 «Право», 262 «Правоохоронна діяльність», 293 «Міжнародне право»).

Сайт видання: www.apdp.in.ua

ISSN 2309-818X

© НУ «ОЮА», 2022

ЗМІСТ

П. Д. Гуйван
До питання про сутнісні ознаки окремих способів забезпечення виконання зобов'язань 3

К. О. Давидович
Правові засади регулювання відтворення рослинного світу в екологічному міжнародному та екологічному законодавстві України 10

Князєва Ю. А.
Влаштування дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування як об'єкт адміністративно-правового регулювання 21

Д. І. Заїка
Правове регулювання оплати праці в ІТ-сфері: міжнародний досвід та українські перспективи 31

А. С. Золотар
Теперішній стан захищеності інтелектуальної власності в контексті цифровізації 41

В. С. Котковський, Т. В. Черниш, М. О. Богатирьова
Організація роботи молодіжних центрів та просторів в умовах дії правового режиму воєнного стану 51

О. О. Крижевська
До питання про нотаріальну процесуальну правосуб'єктність 58

С. О. Лисенко
Принцип різноманітності як основа нових моделей безпеки 71

А. О. Осауленко
Права людини в освітній сфері: практика Європейського суду з прав людини 76

Т. П. Попович
Розуміння обов'язку у соціологічних концепціях Г. Спенсера та Є. Ерліха 81

Ю. В. Репета
Походження та розвиток договірних форм здійснення державно-приватного партнерства 87

О. Г. Рогова, О. Г. Остапенко
Фрагментація міжнародного права: трансформація доктрини чи наукового дискурсу 99

М. Ю. Романов
Методика розслідування незаконного перешкоджання організації або проведенню зборів, мітингів, походів і демонстрацій крізь призму ситуаційного підходу 110

В. А. Санжаров, М. О. Мацелик
Середньовічний європейський дипломатичний вимір (XIII–XV століття): поле дослідження, досягнення і нові підходи 116

Т. Л. Сироїд
Заборона катувань у міжнародному праві:
поняття, сутність, характеристика складу злочину **123**

О. Г. Стрельченко, О. А. Бухтіяров, І. Г. Бухтіярова
Характеристика суб'єктів публічного адміністрування
на прикладі фінансово-правової сфери **136**

В. В. Тіщенко, І. В. Загородній
Механізм кримінального правопорушення
в системі його криміналістичної характеристики **141**

Я. С. Ярош
Практичні аспекти застосування інституту врегулювання спору
за участю судді як самостійного виду примирювальної процедури
у господарському судочинстві України **148**

УДК 346.5
DOI https://doi.org/10.32782/apdp.v94.2022.16

О. Г. Стрельченко, О. А. Бухтіяров, І. Г. Бухтіярова

ХАРАКТЕРИСТИКА СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ФІНАНСОВО-ПРАВОВОЇ СФЕРИ

Постановка проблеми. Сьогодні будь-яка розвинена країна турбується про економічну стабільність своєї держави. За допомогою цінних паперів здійснюється мобілізація фінансових ресурсів для задоволення інвестиційних потреб діяльності держави. Важливу роль у цьому відіграють суб'єкти адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі питання досліджуваної проблеми розглядалися в багатьох працях вітчизняних учених, зокрема, В. Авер'янова, О. Близнюк, О. Виговського, В. Клименка, О. Кузьменко, С. Румянцева, О. Стрельченко, Г. Терещенка, С. Хоружия, А. Яценюка.

Однак, незважаючи на вагомий обсяг наукових досліджень, окремі аспекти діяльності суб'єктів публічного адміністрування потребують нових напрацювань. На нашу думку, вітчизняні вчені та дослідники недостатньо уваги приділяють суб'єктам адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів.

Формулювання мети статті. Виходячи з цих міркувань, мета даної статті полягає в тому, щоб виокремити систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів та визначити особливості їх діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні адміністративно-правове регулювання має забезпечувати захист суспільних інтересів, справедливість і рівноправність ринку та доступність і відкритість інформації. Функції регулювання і контролю за ринком цінних паперів держава здійснює шляхом формування спеціальних структур, потреба в яких зумовлена організацією реєстрації випусків цінних паперів і професійних учасників ринку цінних паперів; специфікою способів регулювання, пов'язаних з контролем за наданням великих масивів інформації; необхідністю постійної адаптації законодавства та підзаконних норм фондового ринку, який швидко розвивається і змінюється; необхідністю для широкого загалу інвесторів створення органу, здатного захистити їхні інтереси [1].

Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30 жовтня 1996 року визначає державне регулювання ринку цінних паперів як здійснення державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком цінних паперів та їх похідних та запобігання зловживанням і порушенням у цій сфері [2].

Слід зазначити, що в Україні адміністративно-правове регулювання ринку цінних паперів розподілені між органами публічної адміністрації, а їх діяльність регулюється нормативно-правовими актами.

Так, Верховна Рада України, Президент України та Кабінет Міністрів України, які шляхом ухвалення законодавчих актів та нормативних актів з питань ринку

© О. Г. Стрельченко, О. А. Бухтіяров, І. Г. Бухтіярова, 2022

цінних паперів, визначення напрямів державної політики щодо ринку цінних паперів, призначення складу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку забезпечують загальні засади державного регулювання. Національна комісія є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України, підзвітним Верховній Раді України [1].

Метою діяльності Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є створення, шляхом своїх регуляторних і наглядових функцій, умов для належного та ефективного функціонування ринку цінних паперів [3].

Основними завданнями Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку є: формування й забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування ринку цінних паперів та їхніх похідних в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів; координація діяльності державних органів з питань функціонування в Україні ринку цінних паперів та їхніх похідних; здійснення державного регулювання й контролю за випуском і обігом цінних паперів та їхніх похідних на території України, дотримання законодавства у цій сфері; захист прав інвесторів шляхом вжиття заходів щодо запобігання й припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів, застосування санкцій за порушення законодавства у межах своїх повноважень; сприяння розвитку ринку цінних паперів; узагальнення практики застосування законодавства України з питань випуску та обігу цінних паперів у державі, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення [3].

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку відповідно до покладених на неї завдань виконує такі основні функції: визначає вимоги щодо випуску й обігу цінних паперів та їхніх похідних, інформації про випуск і розміщення цінних паперів, встановлює порядок реєстрації випуску цінних паперів та інформації про випуск цінних паперів; видає дозволи на обіг цінних паперів українських емітентів за межами України; здійснює реєстрацію випуску цінних паперів та інформації стосовно випуску цінних паперів, зокрема цінних паперів іноземних емітентів, які перебувають в обігу на території України; визначає вимоги стосовно допуску цінних паперів іноземних емітентів та обігу їх на території України; встановлює порядок і видає дозволи на здійснення окремих видів професійної діяльності на ринку цінних паперів, а також анулює ці дозволи (ліцензії) у разі порушення вимог законодавства про цінні папери; встановлює вимоги й стандарти щодо обов'язкового надання інформації емітентами та особами, які здійснюють професійну діяльність на ринку цінних паперів, забезпечує створення інформаційної бази даних про ринок цінних паперів відповідно до чинного законодавства; бере участь у розробленні та вносить на розгляд у встановленому порядку проекти актів законодавства, що регулюють питання розвитку ринку цінних паперів України; координує роботу з підготовки фахівців з питань ринку цінних паперів, установлює кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність із цінними паперами, проводить сертифікацію фахівців; розробляє й організовує виконання заходів, спрямованих на запобігання порушенням законодавства України про цінні папери; встановлює порядок здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів іноземними юридичними особами та підприємствами з іноземними

інвестиціями; роз'яснює порядок застосування чинного законодавства про цінні папери, має деякі інші функції [3].

Варто відзначити, що існують інші органи публічної адміністрації, які в межах своєї компетенції здійснюють контроль або функції управління на ринку цінних паперів України. До них віднесемо: Міністерство фінансів, Міністерство юстиції, Національний банк України, Фонд державного майна, Антимонопольний комітет України, Державна податкова служба та ін.

Так, Міністерство фінансів України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову, бюджетну та боргову політику, державну політику у сфері міжбюджетних відносин та місцевих бюджетів та ін. [4].

Міністерство юстиції України здійснює правову експертизу проектів законів, інших актів законодавства, які подаються на розгляд Кабінету Міністрів України, та проектів законів, які подаються на розгляд Верховної Ради України іншими суб'єктами права законодавчої ініціативи, нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим; здійснює державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, а також інших органів, акти яких відповідно до законодавства підлягають державній реєстрації та скасовує рішення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади, а також інших органів, акти яких відповідно до законодавства підлягають державній реєстрації [5].

Ще одним органом публічної адміністрації адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів є Національний банк України. Він виконує своєрідну роль, тому що виступає водночас його професійним учасником, який активно здійснює операції з цінними паперами, та державним органом регулювання ринку цінних паперів.

Отже, Національний банк України є агентом з розміщення державних цінних паперів. Він виконує функції інвестиційної компанії з обслуговування первинного розміщення цінних паперів. При цьому, вкладаючи в державні цінні папери власні ресурси, банк виступає як дилер; створює вторинний ринок цінних паперів; виконує функції депозитарію, клірингового та розрахункового центру, тобто виступає спеціалізованою організацією з обліку, зберігання та розрахунків за операціями з державними цінними паперами; використовує операції з державними цінними паперами як інструмент грошово-кредитної політики; є органом державного регулювання для комерційних банків – професійних учасників ринку цінних паперів; виступає в ролі консультанта уряду та інших державних органів, співавтором розроблення законодавчих актів стосовно ринку цінних паперів [1].

У той же час, Фонд державного майна, покликаний впливати на розширення інвестиційної діяльності, виконує такі завдання: здійснює захист майнових прав України на її території та за кордоном; розпоряджається майном державних підприємств у процесі їх приватизації або створення спільних підприємств; здійснює повноваження щодо проведення приватизації майна підприємств загальнодержавної власності. Відповідно до зазначених завдань Фонд виконує функції щодо розроб-

лення й контролю за проектами державних програм приватизації, заміни в процесі приватизації форм власності шляхом перетворення державних підприємств на відкриті акціонерні товариства [1; 6].

Не залишимо поза увагою Антимонопольний комітет України. Він здійснює контроль за придбанням великих пакетів акцій підприємств, що мають монопольне становище на ринку; він контролює дотримання антимонопольного законодавства у процесі здійснення спільного інвестування інвестиційними фондами та іншими учасниками ринку [7].

Державна податкова служба України здійснює податкове регулювання. Треба зазначити, що для забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості національної економіки, окремих галузей та регіонів держава завдяки податковим пільгам чи канікулам, пільговим кредитам і державним субсидіям намагається заохотити вітчизняних та іноземних інвесторів [8].

Висновки. На підставі вищевикладеного вважаємо, що адміністративно-правове регулювання ринку цінних паперів в Україні здійснюється на підставі законодавчих і підзаконних актів. Систему суб'єктів адміністративно-правового регулювання ринку цінних паперів складають: Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Міністерство фінансів, Міністерство юстиції, Національний банк України, Фонд державного майна, Антимонопольний комітет України, Державна податкова служба. Діяльність цих органів є недосконалою та потребує подальшого покращення шляхом внесення змін до національного законодавства.

Література

1. Система державного регулювання ринку цінних паперів. Державні органи регулювання і контролю, функції їх. Державні нормативні акти з регулювання фондового ринку і процесу портфельного інвестування в Україні. URL:https://buklib.net/books/23418/

2. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні. Закон України від 30 жовтня 1996 р. № 448/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр

3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: https://www.nssmc.gov.ua/about-us/about-us/

4. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п#Text

5. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України. Постанова Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-п#Text

6. Про Фонд державного майна. Закон України від 9 грудня 2011 р. № 4107 – VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/4107-17

7. Про антимонопольний комітет України. Закон України від 26 листопада 1993 року № 3659-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text

8. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 227. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п#n15

Анотація

Стрельченко О. Г., Бухтіяров О. А., Бухтіярова І. Г. **Характеристика суб'єктів публічного адміністрування на прикладі фінансово-правової сфери.** – Стаття.

У статті викладено основні проблемні питання діяльності суб'єктів публічного адміністрування на прикладі фінансово-правової сфери, а саме діяльності ринку цінних паперів. Адміністративно-правове

регулювання зазначеної сфери, має забезпечувати захист суспільних інтересів, справедливість і рівноправність ринку та доступність і відкритість інформації. Функції регулювання і контролю за ринком цінних паперів держава здійснює шляхом формування спеціальних структур, потреба в яких зумовлена організацією реєстрації випусків цінних паперів і професійних учасників ринку цінних паперів; специфікою способів регулювання, пов'язаних з контролем за наданням великих масивів інформації; необхідністю постійної адаптації законодавства та підзаконних норм фондового ринку, який швидко розвивається і змінюється; необхідністю для широкого загалу інвесторів створення органу, здатного захистити їхні інтереси. З'ясовано, що Верховна Рада України, Президент України та Кабінет Міністрів України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку забезпечують загальні засади державного регулювання ринку цінних паперів. Так, Верховна Рада України, Президент України та Кабінет Міністрів України, які шляхом ухвалення законодавчих актів та нормативних актів з питань ринку цінних паперів, визначення напрямів державної політики щодо ринку цінних паперів, призначення складу Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку забезпечують загальні засади державного регулювання. Також до органів публічної адміністрації, які в межах своєї компетенції здійснюють контроль або функції управління на ринку цінних паперів України відносяться: Міністерство фінансів, Міністерство юстиції, Національний банк України, Фонд державного майна, Антимонопольний комітет України, Державна податкова служба та ін. Зазначено, що саме Державна податкова служба України відіграє визначну роль для забезпечення сприятливого інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості національної економіки, окремих галузей та регіонів держава завдяки податковим пільгам чи канікулам, пільговим кредитам і державним субсидіям намагається заохотити вітчизняних та іноземних інвесторів

Ключові слова: ринок цінних паперів, фондовий ринок, адміністративно-правове регулювання, суб'єкти регулювання ринку цінних паперів.

Summary

Strelchenko O. G., Bukhtiyarov O. A., Bukhtiyarova I. G. **Characteristics of subjects of public administration on the example of the financial and legal sphere.** – Article.

The article outlines the main problematic issues of the activity of public administration entities using the example of the financial and legal sphere, namely the activity of the securities market. Administrative and legal regulation of the specified sphere should ensure the protection of public interests, the fairness and equality of the market, and the availability and openness of information. The state performs the functions of regulation and control of the securities market by forming special structures, the need for which is determined by the organization of registration of securities issues and professional participants of the securities market; the specifics of regulatory methods related to control over the provision of large amounts of information; the need for constant adaptation of legislation and bylaws of the stock market, which is rapidly developing and changing; the need for the general public of investors to create a body capable of protecting their interests. It was found that the Verkhovna Rada of Ukraine, the President of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine, the National Securities and Stock Market Commission provide the general principles of state regulation of the securities market. Thus, the Verkhovna Rada of Ukraine, the President of Ukraine and the Cabinet of Ministers of Ukraine, which by adopting legislative acts and normative acts on securities market issues, determining the directions of state policy regarding the securities market, appointing the composition of the National Securities and Stock Market Commission, ensure the general principles of the state regulation. Also, the public administration bodies that exercise control or management functions on the securities market of Ukraine within their competence include: the Ministry of Finance, the Ministry of Justice, the National Bank of Ukraine, the State Property Fund, the Antimonopoly Committee of Ukraine, the State Tax Service, etc. It is noted that the State Tax Service of Ukraine plays a significant role in ensuring a favorable investment climate, investment attractiveness of the national economy, certain industries and regions, the state tries to encourage domestic and foreign investors through tax benefits or holidays, soft loans and state subsidies

Key words: securities market, stock market, administrative and legal regulation, subjects of securities market regulation.